

(המשך מעמוד 43)

התחושה המוזרה שהאשה הזאת מצליחה להעביר אלינו.

כבר שמענו סיפורים על השואה. כבר קראתי ספרים. הייתי בדכאו וראיתי סרט טים. אבל בפעם הראשונה אני נכנסת להלם משתק כמעט. אחרי הכל הדברים באים מפייה של אשה שעברה את השואה כילדה. מגיל חמש עד שבע. האומץ, עוזי'הרה, ההישרדות - כל אלה גדולים מהחיים.

ורח קשורה מאוד לאמה. האם נשארה עם תאומותיה במהלך המילחמה. מנגלה עשה ניסוים על שלושתן. כדי להתעמר בהן. נהג להפרידן ולהגישן שנית. כשכל פרידה קשה מנשוא. האם מתגוררת בחיפה. היא נישאה לאדם שפגשה במחנה. בסוף המילחמה וילדה לו ארבע בנות. מסיפוריה של ורה עולה דמותה של אשה אמיצת-לב. צעירה עם בנותיה: הבריחה להן אוכל. נשאה אותן בצעדה המונית הנוראית על זרועותיה. כש"ה היא מבוססת בשלג הנורא. איזה כוח צריך היה כדי להישרד.

ורח גם היא נישאה לאיש. ילדה שני ילדים והיא סבתא לנכד. בעלה עובד במפעל ביטחוני. הם מתגוררים בדימונה. היא מטפחת חממה לצימחיה בית. שם היא מוצאת את המנוחה שלה. לפעמים היא מופיעה בניצבת בסרטים. זה מתאים לה. הבעל והילדים מעולם לא היו שותפים לסיפור הנורא שהיא אוצרת בתוכה כבר 40 שנה. מדי פעם באים גלי זיכרונות וסיטום ומציפים אותה. ואז היא כמשתוקת. מבקשת את נפשה למות. מסרבת לקבל טיפול

בת כמה היית כשפרצה מילחמת העולם השנייה?

כשפרצה המילחמה הייתי בת 5, אבל בשבילי המילחמה התחילה עוד קודם, כשורקו אותנו מהבית. נולדתי בצ'כיה ב-22 באפריל 1938, בטייריאני שהיתה אז סלובקיה. אבא שלי היה מולטי-מיליונר במונחים של

היום יש לי יחפה בשלג. עדת'ה קפואת ברגל, לא מרגישה שום דבר"

מיניו. גרנו באחוזה של הגרף אסטרנהאזי. זו היתה אחוזה: הוא העסיק 200 פועלים בשדות. היה לו רכב פרטי עם נהג משלו, שרות, יערות ומיכרות. היינו רק אחותי ואני, תאומות.

אני מבקשת מאוד לא להזכיר אותה. היא לוקחת את כל העניין הזה כעת. עם מנגלה, מאוד קשה. אז ברשותך, אני לא ארבר פה על אחותי, רק עליי, אבל שתדעי, היא כל הזמן, היא היתה. קשה לה כעת עם כל הויכוחות. היא ביקשה ממני לא לרבר. אבל אני יכולה. אני חייבת לספר את זה, אני מרגישה שאני עצמי מסר, שחייב לעבור. יש לי כזה מישקע, אני כולי מלאת

תאומי מנגלה באושוויץ. הוא אסף אותנו כמו מזכרות"

רפואי. פוחדת לחזור שוב אל שולחן ה"מעבדה של מנגלה.

כעת היא רוצה לספר לעולם. לעזרתה ולעזרת כל תאומי-מנגלה נחלץ משרד יחסי-ציבור ירושלמי. במשרד שלושה צעירי רים העושים נימים ולילות כדי לארגן את "אני מאשים" - אירוע ההנצחה תאומי-מנגלה. באירוע זה יושמעו עדויות נגד ה"רופא הרצחני מאושוויץ (ראה עמוד 16. ב"שקרה בניסוים עצמם. הגילויים נשמרים לאירוע, ויושמעו בנוכחות צוות פסיכולוגי. אך די לי בתיאורי הזוועה של תחושותיה. די לי בעובדה שהיא סיפרה לי שיש לה כאבים בעיקבות הניסוים הגינולוגיים שנערכו בנופה. ניסוים גינולוגיים בנופה של ילדה בת חמש - מה כבר אפשר לשמוע וותר? והיא אמרה לי שלא שמעתי אפס קצוה. שאני מצחיקה אותה כשאני מזועזעות מהדברים שהיא אומרת. כי זה - כך היא אומרת - שום דבר לעולם לא יגיד לה להגיד לעולם. ושאותם תגיד באירוע, במסיגרת של עדות פומבית.

ארבעים שנה חלפו מאז. יש בין תאומי-מנגלה ששרדו עד היום שנים שמעולם לא תלדנה. יש כאלה שאחרי ניסוים לא ראו יותר את אור העולם. לא הוציאו יותר הגה מפייהם. האנשים האלה, כך סיפרה לי ורה, מעולם לא קיבלו מינוים מגרמניה. אף אחד לא ביקש מהם למלא טפסים. אף אחד לא שאל אותם שאלות. הם היו ילדים. וילדים זה לא נחשב. ארבעים שנה שתקו הילדים, אותם ש"נותרו בחיים. עכשיו הם מתחילים לספר.

היית ילדה קטנה. ממש תינוקת. מזה את זוכרת ממש?

אני זוכרת ילדות נהדרת ומאושרת. היה לנו כזה שפע, היתה לנו עגלת-ילדים כמו טקסי, מקש קלוע. היינו אטרקציה. התאומות של איזו גרוסמן - בכל הסביבה שמעו עלינו. אמא היתה יפהפיה כמו שחקנית קולנוע. היינו מישפחה אריסטוקרטית, דיברו איתנו גרמנית, הונגרית וסלובקית.

ואו, כשהייתי בת שלוש, התחיל הכל. הי מקומיים, ששיתפו פעולה עם הגרמנים, סילקו אותנו מהבית. אבא היה כל-יך עשיר, שהוא קנה בכסף שלו מחבוא. וכך היינו עוזרים ממקום למקום, מעיר לעיר, ומתחבאים בעזרת הכסף של אבא. כך, במשך שנתיים, הסתתרו בעליות-גג ובמחסנים, וכל הזמן ההורים אמרו לי ולאחותי שאנחנו נרדפים, ושאם נוציא פיפס מהפה - יהרגו את כולנו.

את מתארת לעצמך, אחרי כל העושר והעגלה כמו טקסי, שתי ילדות קטנות מסתרות מתחת לשקי השעועיית הירוקה והתירס היבש, תחת הוראות קפדניות לא לבכות, לא להשתעל, לא לבקש לשירותים, לא לבקש מים או אוכל, בקושי לגשום.

וכל זה, כל הסבל הזה קדם לאושוויץ. הפחד הזה הושרש בנו. ידענו שאם נוציא

פיפס, נמית את כולנו - גם את ההורים, גם אותנו וגם את אלה שמחביאים אותנו. הפחד הזה מלווה אותי עד היום. לפעמים הילדים שלי ובעלי אומרים לי שיש לי מחלת-הרדיפה. אני אומרת: כן, אני קלוגר ורה, יש לי מחלת-הרדיפה. כי אני ילדה בת שלוש, לקחתי על עצמי אחריות על ההורים שלי, על החיים שלי; וזה מלווה אותי עד היום הזה.

שנתיים שקדמו לאושוויץ, ואושוויץ עצמה עור שנתיים. כמה, כמה? בן ארם לא עשוי מברזל. איך נתפסות עלי-ידי הנאצים?

בבוקר קמתי, הילדים לא היו בצדדי, רק אחותי, אני ועוד שני תאומים. בלילה הם לקחו את כל הילדים והדגו את כולם"

היינו במחבוא, באמצע הלילה נכנסו נאצים. אני זוכרת את זה מצויין. שברו את הדלת, נכנסו כמו רוח, כיוונו את הרובים: "ראו! שנל! שנל! החוצה, מהר!" התמונה הזו מלווה אותי כל החיים. בא לי נאצי למיטה, ילדה בת חמש, הוציא אותי החוצה מהמיטה. ההורים לא ידעו מה לעשות, אמא התחילה להתחנן: הילדים עירומים, תן לנו להלביש אותם! שום דבר. מהר! מהר! או שנהרוג אותכם על המקום!

ואני, הילדה הקטנה, לא קמתי מהר. נאבקתי עם הנאצי, השתוללתי. לאן אתה לוקח אותי? אני רוצה לישון! ככה אני גם היום. אם מישוה מנסה לקצץ לי את הכנפיים ולא נתון לי לעוף, הוא מיסכן. את מכינה, אני לא פוחדת מהמוות. נולדתי עם המוות

וגלחמתי בו מרגע, שנולדתי ואני מנצחת אותו עד היום. לכן לא פחדתי, לא מהנאצי, לא ממנגלה - לא מאף אחד! ולכן אני בחיים.

מתי פגשת לראשונה את הר"ר מנגלה?

לקחו אותנו לשבועיים מחנה-מעבר ומשם לאושוויץ. עדיין כל המישפחה ביחד. באושוויץ הרגו מייד את אבא. מנגלה עמד שם והפריד. אמא היתה בת 22, אבא היה בן 50. את אמא ואתנו השאירו בחיים.

מה חשבת בשלוקה את אבדך? שום דבר מיוחד. לא חשבתם שהולכים להרוג אותנו, אמא לא ידעה כלום, חשבה שנעבור בחקלאות. אולי ידעה, אבל לא רצתה להאמין. השמועות היו כל-יך גדולות על הנציארים, שלא רצו להאמין.

מה עבר לך בראש כשהגעת לאושוויץ, ילדה קטנה - הבנת מה מתרחש?

המראות שראינו, או המראות... לקחו ילדים קטנים מאמהות. לא סתם לקחו, קרעו ככוח לגורים, שברו גולגלות בקתות של רובים וכל הזמן השתעשעו. עמדו במעגל, לקחו שני יהודים עם וקנים, אמרו לאחד שימרוט את וקנו של

אביגדר שנופלד עם תאומי מנגלה באירלנד (ורה קלוגר: משמאל) הוא ביצע בנו ניסוים גינולוגיים"

השני. הנאצים צחקו והיהודים מרטו והיו וכי דם. הנאצים צחקו: למרוט יותר חוק, יותר חוק! והיה שם כור, והם היו זורקים את הילדים לכור. אני חושבת שבקרה שם אש, אבל אולי זה רק הרמיון שלי. כל הזמן ראיתי שם כור אש. נצמתי לאמא. כמוח שלי נהיה תוהו ובוהו. חשבת שאולי זה גיהינום.

דיברת עם אמא?

אייאפשר היה לרבר, רק ספגתי את המראות. חשבת שאולי אני בגן-חיות או בכית-משוגעים. הייתי המומה מהבילבול, כאילו קיבלתי חמישה קילו על הראש.

ואז הפרידו בין התאומים לאחד ריב?

התחילו לצעוק: "תאומים, תאומים!" אמא המיסכנה אחר כך סיפרה, שלא ידעה אם להגיד שיש לה תאומים. הם בילבלו כל-יך את האנשים, בן-אדם פחד שאם יגיד אמת יקחו אותו. אבא שרר יקחו אותו. בן-אדם לא ידע מה לעשות. כשקר החליטה להגיד את האמת.

אמרו לה: "הישארי בצר עם התאומים שלך." לקחו אותנו למקום שנקרא סאונה. הסאונה הזאת זה היה מקום שהיו שם בריכות-מים, ובפנים היו מים עד הבריכים. אמרו לנו להתפשט. אני חושבת שהיינו שתי ילדות יחידות בין המבוגרים, ואמרו לנו שמיכבי מסכיב במים, והנאצים עם אלות-הגומי כל הזמן הרביצו: יותר ויותר ויותר מהר. מי שנפל, הקימו אותו והרכיבו לו. לא יודעת מה רצו, אולי רצו להיווכח איזה כוסיסבל יש לבלתי-אדם, כמיה הוא יכול להריץ כנסיכבל כאלה ולבתיאר בחיים. הרכיבו והריצו עד זוכרם. זה נמשך אולי שתיים או יותר. וזה נגמר כשנגמר להם הכוח, כשהם הגיעו לסיפוק שלהם וצחקו.

כל הזמן צחקו. הצחקו הזה מתגלגל לי בראש עד היום. אני שומעת נאצים צוחקים, אני לא ישנה בלילות. כיום אני מסיקה את עצמי, בלילה אני לא יכולה לישון, שומעת את הצחוק הסאריסטי הזה, שמשגע לי את המוח וחוזר אליי כמו הד. מדי פעם ישלי תקופות של דיכאון עמוק וקיצוני, ואני רוצה למות, וזה בניגוד לרצון העז שלי בומנים נורמליים, כשאני רוצה לחיות. ואו